

Eeva Luhtakallio

Ei niin yksinäiset koiranulkoiluttajat

Yliyksilöllistyneessä kulttuurissamme koira johtaa lemmikki-eläinten kasvavaa kansakuntaa. Toisin kuin me ihmiset, lapset mukaan lukien, koira on hyvä sellaisena kuin se on. Sen ei tarvitse suoriutua eikä luoda omaa tietään. Sitä ei evaluoida eikä sen kanssa käydä kehityskeskusteluja. Siihen ei kohdistu jatkuvia tehostamisvaatimuksia. Se riittää omiana itsenään. On korkea aika puhua koirista ja demokratiasta.

Yrsa Stenius kirjoittaa tuoreessa kirjassaan (*Koiria, rakkautta ja surua*, 2008), kuinka koirat ovat pitkälti korvanneet ihmissuhteet hänen elämässään. Koska varhaislapsuuden turvattomuudentunteiden aiheuttama hylätyksi tulemisen pelko teki ihmissuhteista vaikeita, onni on ollut lähempänä koiran kanssa. Kuulostaa Robert D. Putnamin (*Bowling Alone*, 2000) uhkakavalta: ihmissuhteisöjen menestykselle elintärkeä sosiaalinen pääoma katoaa, kun yleinen luottamus vähenee ja ihmiset luopuvat sen kannalta keskeisestä yhdessä toimimisen muodosta, yhdistystoiminnasta. Päädyemmekö siis yksinäisiksi koiranulkoiluttajiksi sosiaalisen pääoman tyhjiössä, jossa kollektiivinen toiminta on yhtä kuin Alepan jono?

Nykyistä edeltävän keskustavetoisen hallituksen laajin poikki-ministeriöllinen politiikkaohjelma selvitti, tutkitutti ja kehitti neljän vuoden ajan demokratiaa ja kansalaisosallistumista laskevien äänestysprosenttien varjossa. Törmäsin ohjelmaan ja sille nimen antaneeseen käsitteeseen 'kansalaisvai-

kuttaminen' ensimmäisen kerran eräässä koulujen kansalaiskasvatusta käsitelleessä seminaarissa. Esittelevä virkamies oli lukenut Putnam-kommentaarinsa: hän perusteli, miksi suomalaisten sosiaalinen pääoma on pilalla ja miten saataisiin nousuun (samoin kuin ne kullannarvoiset äänestysprosentit).

Suomalaisen demokratian selkärankana pidettyjen perinteisten yhdistysten jäsenmäärät ovat laskeneet jo vuosia. Varsinkin poliittinen järjestötoiminta hiipuu, jos jäsenmääriä pidetään toiminnan pääosoittimena. Nuorisotutkimus paljastaa, että seuraavien aikuissukupolvien tapoja toimia kollektiivisesti saattaa olla edellisiin verrattuna varsin erilainen.

Sosiaalisten liikkeiden tutkimuksesta tutusta lyhytjänitteisestä, projektikohtaisesta ja verkostomaisiin yhteenliittymiin perustuvasta toimintatavasta antavat oppikirjaesimerkkejä vaikkapa helsinkiläiset talonvaltaajat. He eivät ministeriöitä juuri kiinnosta: heitä ei (vielä) oteta vakavasti, vaan odotellaan, josko aikuistuisivat ja rauhoittuisivat.

Mutta kun valtionhallinnossa on vuosia tuskailtu äänestysprosenttien vakaasta laskusta, puuhailtu kansalaisvaikuttamista ja etsitty suurta ratkaisua sähköisistä sovelluksista, meillä onkin äkkiä Kemijärvi ja Massaliike, joka uhkaa Suomen Keskustan rikkumatonta valtaa Lapissa. Saa kansan äänestämään jotain muuta? Saa äanes-

täjät liikkeelle? Kehäpäätelmä? Mistä nyt on kysymys?

Pierre Rosanvallon kirjoittaa *La contre-démocratie* -teoksessaan (2006), että demokraattinen hallintojärjestelmä sisältää aina ja välttämättä omat vastavoimansa. Vastademokratian mekanismeilla hän ei tarkoita demokratianvastaisuutta – vaikka sitäkin saattaa joskus mukaan mahtua – vaan niitä erilaisia valvonnan, toiminnan estämisen sekä arvioinnin muotoja, joita olemme tottuneet nimitämään kansalaisyhteiskunnan toiminnaksi. Rosanvallonin mukaan vastademokratia on edustuksellisen demokratian ikuinen seuralainen: tässä järjestelmässä kansalaiset tarkkailevat määritelmällisesti edustajiensa tekemisiä.

Edustuksellista demokratiaa ja vastademokratiaa tulee analysoida yhdessä. Ne riippuvat toisistaan. Demokratian nykykriisi ei tarkoita kansalaisten passiivisuutta, kuten usein väitetään, vaan nykyhetkelle luonteenomaista 'yhteisen maailman' organisoimisen vaikeutta.

Suljettavien sellutehtaiden ympärillä tapahtuva mobilisaatio voidaan toki nähdä hyvin perinteisenä liikehdintänä – vanhaan maailmaan kuuluvan ay-liikkeen kuolonkorahduksina. Mutta niitä, jotka näkevät asian näin, saattaa odottaa muutama yllätys tulevaisuudessa. Kemijärven massaliike on projekti, joka on koonnut yhteen verkoston ihmisiä, joita ei yhdistä puoluekanta, vaan paikkakunta.

Kaikki politiikka on paikallista. Poliitiikka tehdään aina paikoissa ja sillä on aina paikallisia seurauksia. Eikä politiikka ole aina lainkaan niin ilmeistä kuin Kemijärven tapauksessa. Se voi olla ihan pientä ja sitten yhtäkkiä paljon isompaa, jotain aivan vähäistä, joka äkkiä liittyykin johonkin vähemmän vähäiseen. Ei niin globaalia kysymystä, ettei sillä voisi olla esimerkiksi koirapuistokytkeitä. Itse asiassa koirapuistot, kuten muutkin paikat, ovat täynnään koiranunna nukkuvia poliittisia kysymyksiä.

Kun isäni taannoin täytti pyöreitä vuosia, varasin hänelle koiranpennun, jonka hän sittemmin ottikin uudeksi perheenjäseneksi. Olen hämmentyneenä seurannut suuria muutoksia vanhempieni elämässä. Ensin puheissa alkoi esiintyä Zoria, Toscia ja

Jojoja, sitten vähitellen myös niiden emäntiä ja isäntiä. Ja naapureita, kaupanpitäjiä, yrittäjiä ja muita kullilla liikkujia, jotka tulivat tutuiksi, kun lapinkoiranpennun charmi puri täydellä teholla.

On koirapuistokekkereitä, joissa juhlietaan milloin kenenkin päähenkilön syntymäpäivää. On koiranulkoilutusrinkejä, joissa vaihteleva joukko ihmisiä ulkoiluttaa koiriaan yhdessä samoilla nurkilla. Ja on laajeneva joukko eritaustaisia, -ikäisiä ja -tapaisia ihmisiä, joita yhdistävät nuo ehdottomalla avoimuudella maailmaan joka päivä suhtautuvat karvaiset olennot ja jotka puhuvat keskenään koiristaan, mutta ajan myötä paljosta muustakin. Mitä kaupunginosassa todella tapahtuu. Ja kaupungissa. Mitä lehdessä kirjoitettiin, mitä kahvilanpitäjä sanoi, mitä puhuttiin koirapuistossa viime viikolla.

Kollektiivisen toiminnan tulevaisuus ei ole synkeää yksinkeilaa-

mista, saati erakoitunutta koiranulkoilutusta.

Yhteisyyden näkeminen on joskus vaikeaa. Mutta vaikka suomalaisilla onkin toisinaan melko korkea kynnys astua avoimesti poliittisen toiminnan alueelle, ei ole historiallisesti eikä aikalaisanalyytisesti perusteetonta väittää, että koirapuistoissa voi kyteä vähintään sen kymmenen kunnallisvaaliteemaa. Samalla tavalla kuin vallankumous on saanut alkunsa baareissa ja modernin demokraattisen julkisuuden lähtökohdat tavataan sijoittaa kahvisalonkeihin. Ihmisten epävirallinen yhdessäolo on itsessään aina poliittisen mahdollisuus, eikä sitä voida suunnitella ministeriössä valmiiksi.

Yhteiskunnallinen mobilisaatio saattaa itää monenmoisista siemenistä ja löytää uusia reittejä. Sen moninainen olemassaolo kertoo, että demokratiaa on, ja että se on jatkuvasti tulossa ja tekeillä.

Valokuva: Sami Syyjärdi